

Dabas zinības | Eksperimenti

1.15. Dabas bingo (Kornels, vides spēle) NP

Veids, kā var apgūt zināšanas par dabu, ģeogrāfiju, uzzināt par dabas pētnieku dzīvi un māca ētiku. Tā ir spēle lietainam laikam.

“Dabas bingo” spēlē ir tāda pati kā loto, tikai skaitļu vietā ir dabas priekšmeti.

Nepieciešams:

1

1. Bingo kartiņas.
2. Kartiņas ar nosaukumiem.
3. Akmentiņi.

Darba gaita:

2

1. Lai spēlētu “Dabas bingo”, jāizdomā piecu dabas zinību tēmas, šajā grāmatā paraugam ir izvēlēti sekojoši tēmati “Apdraudētās sugas”, “Augi un dzīvnieki”, “Ekoloģijas jēdzieni”, “Ģeogrāfiskas vietas” un “Slaveni dabas pētnieki”.
2. Katrā kategorijā jābūt vismaz 8 līdz 10 nosaukumiem. Piemēram, dabas pētnieku sarakstā varētu iekļaut piecus no sekojošajiem dabas pētnieku vārdiem: Aldo Leopolds, Svētais Fransiss, Marija Ostins, Ričards St. Barbs Beikers, Džons Muirs, Džons Veslijs Povels, Reičela Kārsona un Virsaitis Sietla. Izgatavo pietiekami daudz kartiņu, lai pietiktu visiem spēlētājiem. Neviena kartīte nedrīkst atkārtoties.
3. Arī katram priekšmetam būs vajadzīga kartīte. Uz kartītes uzraksta katra priekšmeta nosaukumu un tēmu. Skata parauga bingo kartīti ar piecām kategorijām un priekšmetu nosaukumiem katrai tēmai. Izdala kartītes spēlētājiem un paskaidro, ka tiks izvilkti vienu no mazajām kartītēm un vispirms nosaukta tēma un tās priekšmets. Piemēram: “Ģeogrāfiskas vietas: Garzāles prērija (Tallgrass Prairie)”. Ja spēlētājs to atrod savā kartītē viņam attiecīgais laukums jāiezīmē ar pupu, akmentiņu vai ko tamlīdzīgu. Spēlētājs, kurš pirmais iezīmē visus piecus laukumus rindā, ir uzvarējis. Viņš, protams, iesaucas: “Bingo!” Jāpiebilst, ka priekšmeti var atrasties rindā gan vertikāli, gan horizontāli, gan arī pa diagonāli.

4. Uzvarējušajam spēlētājam pēc tam liek nosaukt visus savā kartītē minētos priekšmetus, lai pārbaudītu, vai viņš tos atzīmējis pareizi. Ja lasīdams, mazās priekšmetu kartītes novieto tās atbilstošajās kolonnās, būs vieglāk pārbaudīt uzvarētāja kartīti. Lai papildinātu mācību pieredzi, vispirms varat nosaukt tēmu un tad pastāstīt kādu interesantu stāstu vai faktu par nosaucamo priekšmetu. Piemēram, par tēmas "Apdraudētās sugas" varētu teikt: "Pārmērīgu medību dēļ tikai seši no katra simta šo dzīvnieku ir palikuši dzīvi." Spēlētāji tad cenšas uzminēt šī stāsta varoni (šīnī gadījumā tas ir zilais valis). Vai arī "Šim putnam ir piecas pēdas garš elpvads, kas izlocīts līdzīgi trompetei. Kad putns ir satraukts vai nikns, vai arī piedraud kādam iebrucējam, tas izkiedz dziedošu saucienu "ker-lūū! Ker-lūū!", ko var dzirdēt jūdzēm tālu" (Kliedzošā dzērve).
5. Dabas pētnieku tēma ir īpaši piemērota, lai pastāstītu par cilvēkiem, kuri par dabu izteikuši vērtīgas atziņas. Piemēram "Tāpat kā vējš un saulriets, arī citi dzīvās dabas priekšmeti likās paši par sevi saprotami, līdz cilvēces progresa vārdā sākās to iznīcināšana. Tagad mēs esam izvēles priekšā – vai vēl augstāka dzīves līmeņa dēļ ir vērts atteikties no brīvas un mežonīgas savvaļas dzīvības?" (Aido Leopolds.) Vai: "Katra šīs zemes pēda ir svēta manai tautai. Katra mirdzoša priedes skuja, katra smilšaina krastmala, katra miglas strēle meža tumsā, katrs līdzenums un dūcošs kukainītis ir svēts manas tautas atmiņā un pieredzē." (Virsaitis Sietla).
6. Ģeogrāfisko vietu kategoriju papildinot varat pastāstīt "Ielejas nogāzes veido klintis, tik lielas kā kalni. ... Tā ir apmēram septiņas jūdzes gara, no pusjūdzes līdz jūdzei plata un gandrīz jūdži dziļa ... Katra klints šajā sienā liekas dzīvības pilna un kristāldzidrā Mersedā – žēlsirdības upe – rāmi plūst cauri ielejas plāvām" (Džona Muira aprakstītā Josemitas ieleja (Yosemite Valley)).
7. Ļaujiet spēlētājiem dažas sekundes padomāt un, tad lieciet minēt skaiti. Ja viņiem rodas šaubas, nosauciet pareizo atbildi pats.
8. Spēlētājus var iejūsmināt vēl vairāk, liekot viņiem izdomāt pašiem savas mīklas, var sadalīt viņus grupās un katrai grupai piešķirt vienu kategoriju.

Metodiskās norādes:

3

Lai spēle liktos aizraujošāka, mēs tāpat kā televīzijas spēlēs uzvarētājus apbalvojām. Viena no manām mīļākajām balvām bija "Pūču pārgājiens" divos naktī. Vēl dažas balvas, kas izraisīja garus komentārus, bet ne pārāk lielu sajūsma pašos ieguvējos, bija zemesriekstu sviests, sviestmaize ar speķi un brīvdienu pārgājiens kopā ar draugu tīrīšanas darbos uz virtuves tropisko klimatu. Bet man vienmēr krājumā bija arī pietiekams daudzums mazāk jocīgu balvu, lai iedrošinātu zēnus piedalīties, un viņi spiedza no sajūsmas, kad draugi vinnēja šos jocīgos

apbalvojumus. Mēs spēlējām stundām ilgi, un šī spēle lieliski palīdzēja uzturēt skautu noskaņojumu lietaino dienu laikā.

Lai viss liktos interesantāk, mēs balvas noslēpām zem bļodām. Uzvarētājs varēja izvēlēties vai nu konservu kārbu ar noplēstu etiķeti vai arī izmēģināt laimi ar paslēptajām balvām. Katram skautam bija savi uzskati par to, zem kuras bļodas ir paslēpta pati vērtīgākā balva, un viņi ne mirkli nevilcinājās pasludināt savu viedokli. Klīdzieni "Otrajā!", "Nē – trešajā!", "Pirmajā gan!" pieskandēja visu telpu.

Adaptēts pēc J. B. Cornell. Sharing Nature: Nature Awareness Activities for All Ages. Nevada City, Crystal Clarity Publishers. 2015. Sagatavoja Jāzeps Logins
Pievienoja: Kristaps Freijs, epasts – k.freijs@inbox.lv

iesniegt savu eksperimentu

Latvijas Ķīmijas un farmācijas
uzņēmēju asociācija

Dzimumu iela 93-27, Rīga, LV-1011
(+371) 67298683
lakifa@lakifa.lv